

Υπόθεση C-8/08

T-Mobile Netherlands BV κ.λπ.

κατά

Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit

(αίτηση του College van Beroep voor het bedrijfsleven για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως — Άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ — Έννοια της “εναρμονισμένης πρακτικής” — Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της συνεννόησεως και της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στην αγορά — Εκτίμηση βάσει των κανόνων του εθνικού δικαίου — Αρκεί μία και μόνο σύσκεψη ή απαιτείται διαρκής και τακτική συνεννόηση»

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 19ης Φεβρουαρίου 2009 . . . I - 4533

Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 4ης Ιουνίου 2009 I - 4562

Περίληψη της αποφάσεως

- 1. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Έννοια — Αντικείμενο ή αποτέλεσμα στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού — Κριτήρια εκτιμήσεως — Εφαρμογή των ιδίων κριτηρίων επί συμφωνίας, αποφάσεως ή εναρμονισμένης πρακτικής (Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*
- 2. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Επηρεασμός του ανταγωνισμού — Κριτήρια εκτιμήσεως — Στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο — Επαρκής διαπίστωση (Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)*

3. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Έννοια — Στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο — Κριτήρια εκτιμώσεως
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)
4. Ανταγωνισμός — Κοινοτικοί κανόνες — Δημοσίας τάξεως χαρακτήρας — Αυτεπάγγελτη εφαρμογή από τα εθνικά δικαστήρια
(Άρθρο 81 ΕΚ)
5. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Έννοια — Ανάγκη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της συνεννοήσεως και της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στην αγορά — Τεκμαιρόμενη αιτιώδης συνάφεια — Υποχρέωση των εθνικών δικαστηρίων να εφαρμόζουν το τεκμήριο αυτό
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)
6. Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Εναρμονισμένη πρακτική — Έννοια — Ανάγκη αιτιώδους συναφείας μεταξύ της συνεννοήσεως και της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων στην αγορά — Τεκμαιρόμενη αιτιώδης συνάφεια
(Άρθρο 81 § 1 ΕΚ)

1. Οι έννοιες συμφωνία, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εναρμονισμένη πρακτική καταλαμβάνουν, από υποκειμενική έποψη, μορφές συμπαιγνίας που μοιράζονται την ίδια φύση και διακρίνονται μόνον ως προς την ένταση και τις μορφές υπό τις οποίες αυτές εκδηλώνονται. Επομένως, τα κριτήρια για την εκτίμηση του αν συγκεκριμένη συμπεριφορά έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εφαρμόζονται ανεξάρτητα αν πρόκειται για συμφωνία, για απόφαση ή για εναρμονισμένη πρακτική.

(βλ. σκέψεις 23-24)

άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, παρέλκει η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων της όταν προκύπτει ότι η συμφωνία αυτή έχει ως αντικείμενο την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς. Η διάκριση μεταξύ παραβάσεων λόγω του αντικειμένου της συμφωνίας και παραβάσεων λόγω των αποτελεσμάτων αυτής εξηγείται από το ότι ορισμένες μορφές συμπράξεως μεταξύ επιχειρήσεων μπορούν να θεωρηθούν, ως εκ της φύσεώς τους, ως παραβλάπτουσες την ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού. Επομένως, δεν απαιτείται η εξέταση των αποτελεσμάτων μιας εναρμονισμένης πρακτικής εφόσον αποδεικνύεται το στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενό της.

2. Προκειμένου να εκτιμηθεί αν εναρμονισμένη πρακτική απαγορεύεται από το

(βλ. σκέψεις 29-30)

3. Εναρμονισμένη πρακτική έχει στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο, κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, οσάκις, λόγω του περιεχομένου της αλλά και του σκοπού της και λαμβανομένων υπόψη της νομικής και οικονομικής συγκυρίας στην οποία αυτή εντάσσεται, είναι εν τοις πράγματι ικανή να παρεμποδίσει, να περιορίσει ή να νοθεύσει τον ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς. Δεν απαιτείται ο ανταγωνισμός να παρεμποδίζεται, να περιορίζεται ή να νοθεύεται όντως ούτε να υφίσταται άμεσος δεσμός μεταξύ της εν λόγω εναρμονισμένης πρακτικής και των τιμών καταναλωτή.
4. Το άρθρο 81 ΕΚ παράγει άμεσα αποτελέσματα στις μεταξύ των ιδιωτών σχέσεις και γεννά δικαιώματα υπέρ των υποκειμένων δικαίου τα οποία τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα οφείλουν να προστατεύουν. Αποτελεί διάταξη δημόσιας τάξεως, απαραίτητη για την εκπλήρωση των αποστολών που έχουν ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, την οποία διάταξη οφείλουν να εφαρμόζουν αυτεπαγγέλτως τα εθνικά δικαστήρια.

Κατά την εφαρμογή του άρθρου 81 ΕΚ, η ερμηνεία που έχει δοθεί από το Δικαστήριο είναι δεσμευτική για το σύνολο των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών.

Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ανταγωνιστών έχει στρεφόμενο κατά του ανταγωνισμού αντικείμενο οσάκις δύναται να εξαλείψει τις αβεβαιότητες ως προς τη μελετώμενη από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμπεριφορά, ιδίως όσον αφορά την ημερομηνία, το εύρος και τις λεπτομέρειες της προσαρμογής τις οποίες οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να θέσουν σε εφαρμογή, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως όπου η προσαρμογή αφορά τη μείωση της καταβαλλόμενης σε μεσάζοντες αμοιβής και όχι τις τιμές καταναλωτή.

(βλ. σκέψεις 49-50)

(βλ. σκέψεις 27-28, 30-31, 35-36, 39, 41, 43, διατακτ. 1)

5. Στο πλαίσιο της εξετάσεως της αιτιώδους συναφείας μεταξύ της συνεννοήσεως και της συμπεριφοράς στην αγορά των μετεχουσών σε αυτήν επιχειρήσεων, συναφείας η οποία απαιτείται προκειμένου να καταδειχθεί η ύπαρξη εναρμονισμένης πρακτικής κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, ο εθνικός δικαστής οφείλει, υπό την επιφύλαξη της περί του αντιθέτου αποδείξεως η οποία βαρύνει τις εν λόγω επιχειρήσεις, να εφαρμόσει το τεκμήριο περί αιτιώδους συναφείας, σύμφωνα με το οποίο οι εν λόγω επιχειρήσεις, ενόσω εξακολουθούν

να δραστηριοποιούνται στην αγορά αυτή, λαμβάνουν υπόψη τις ανταλλαγείσες με τους ανταγωνιστές τους πληροφορίες. Το κριτήριο αυτό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου.

(βλ. σκέψεις 51-53, διατακτ. 2)

6. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, στον βαθμό που η μετέχουσα στη συνεννόηση επιχείρηση παραμένει δραστήρια στην οικεία αγορά, το τεκμήριο περί αιτιώδους συναφείας μεταξύ της συνεννόησεως και της συμπεριφοράς της εν λόγω επιχείρησης στην αγορά εφαρμόζεται έστω και αν η συνεννόηση προκύπτει από μία και μόνο σύσκεψη των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων.

Πράγματι, εκείνο που προέχει δεν είναι τόσο ο αριθμός των συσκέψεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων επιχειρήσεων όσο το γεγονός αν η/οι επαφή/ές που έλαβαν χώρα παρέσχον στις επιχειρήσεις τη δυνατότητα να λάβουν υπόψη τις ανταλλαγείσες με τους ανταγωνιστές τους πληροφορίες προκειμένου να καθορίσουν τη συμπεριφορά τους στην οικεία αγορά και να υποκαταστήσουν συνειδητά με πρακτική συνεργασία μεταξύ τους τους κινδύνους του ανταγωνισμού. Αφ' ης στιγμής μπορεί να αποδειχθεί ότι οι επιχειρήσεις αυτές κατέληξαν σε συνεννόηση και παρέμειναν ενεργές στην αγορά, δικαιολογείται να απαιτείται να προσκομίσουν την απόδειξη ότι η συνεννόηση αυτή δεν είχε ως συνέπεια τον επηρεασμό της συμπεριφοράς τους στην εν λόγω αγορά.

(βλ. σκέψεις 61-62, διατακτ. 3)